

УДК 77.7.012:004]:159.9

ПАРАЛАКС І МНОЖИННІСТЬ СМИСЛІВ

Студ. О.О. Гончарук, гр. МгДWeb1-16
Науковий керівник доц. І.Б. Довженко
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Дослідити особливості використання ефекту паралаксу у сфері дизайну.

Завдання - охарактеризувати і визначити поняття «паралакс», сформулювати практичні дії по адаптуванню ефекту паралаксу до дизайн об'єктів, обґрунтувати його актуальність для різних сфер культури, створити 2,5D ефект на основі фотографії.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є паралакс як явище сучасної культури, як процес поєднання фотографії з паралакс-ефектом.

Методи та засоби дослідження. Для проведення дослідження були використані наступні методи дослідження: аналізу і синтезу, систематизації і узагальнення.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Проаналізовано взаємозв'язок між застосуванням сучасних інноваційних технологій до фотографічного зображення і набуття ним глибини і множинності смислів, визначена необхідність застосування технології паралакс-ефекту до дизайн об'єктів, як новітнього інструменту творчості фотовідеодизайнера.

Результати дослідження. Паралакс – це видиме зміщення певного нерухомого об'єкту відносно інших, внаслідок зміщення точки спостереження. У перекладі з грецької (παράλλαξις – зміна) означає відхилення [1]. Розглядається за допомогою двох ліній та вимірюється кутом нахилу між ними. Завдяки ракурсу об'єкти, що знаходяться ближче до спостерігача мають більший паралакс, ніж віддалені. Принцип паралаксу використовується в астрономії, оптиці, веб-дизайні, культурі (філософія, література, екранне мистецтво), як метод для визначення відстаней, як ефект, заснований на зміні базису очей (стерео-базис), як прокрутка для анімації елементів DOM, для досягнення ефекту глибини та реалістичності, як зміна точки зору на об'єкт. Так, словенський психоаналітик, філософ та культуролог Славој Жижек у роботі «Пристрій розриву. Паралаксний погляд» бере на озброєння поняття «паралакс», перетворюючи його на метафору і позначає ним власний теоретичний підхід, в рівній мірі дотичний до філософії, політичної теорії, літератури та мистецтва. Його сутність не стільки зміна самого об'єкту, скільки зміна відношення до нього автора, читача, глядача. Автори ж медіаторів застосовують термін «паралакс» не лише у назвах (²«Змова Паралакс» (1974) , режисер А.Пакула), але й саму сутність поняття у драматургічній побудові екранних творів (епізод «Паралакс» з телесеріалу «Зоряний шлях: Вояджер» (1995), режисер К. Фрейман, «Змова Паралакс»², «Точка обстрілу» (2008), режисер П.Тревис.

Пристосований для комп'ютерної графіки і веб-дизайну паралакс - цікавий і водночас простий прийом, що почав використовуватися у сфері веб-дизайну з 2011 року, - дозволяє двохвимірну графіку робити об'ємною. Зображення формується з декількох шарів, при чому ті, що знаходяться ближче до глядача, рухаються швидше. Це поглиблює зображення в 2D, відкриває множинність змістовного наповнення. Візуальна трансформація об'єкту змінює форму і зміст. А при перетворенні статичної фотографії на анімацію у глядача з'являється відчуття атмосфери зображуваного, присутності, наближення до зображених подій. Обрана для дослідження і створення анімованого зображення з використанням ефекту паралаксу фотографія «Контратака. Кримський фронт», травень 1942 р. (рис. 1 а), довела обґрунтованість нашої гіпотези. За допомогою програми Adobe Photoshop вона була розділена на шари, а головні

об'єкти - відокремлені від фону (рис. 1 б). Наступні етапи зі створення анімації проходили в програмі Adobe After Effects, за допомогою якої створювався 3D простір, а інструментом творення слугувала камера. Далі налаштовувалися всі параметри руху, щоб в результаті отримати об'ємну анімацію. Обрана фотографія побудована за принципами нестійкої композиції, коли «лінії взаємодії об'єктів перетинаються під гострими кутами, утворюючи відчуття динаміки і занепокоєння» [2, с.35]. Переконають в цьому діагональні лінії у вигляді зброї солдат. Така композиція підказала розподіл шарів при роботі над створенням «рухомої фотографії». Важливу роль відіграв і вільний простір перед об'єктами, що дав відчуття свободи духу, сили і впевненості у непереможності воїнів, акцентував момент кульмінації руху. Динамізм фотографії посилюється рухом одного з п'яти шарів, на які вона поділена (п'ять груп елементів фотографії). Поступове зміщення об'єктів акцентує увагу на одній з груп (напр., вибух снаряду і підсилює відчуття жаху, невідворотності катастрофи. Завдяки світлотональному рішенню зображення погляд глядача притягує група солдат розташованих зліва. Далі - рухається до фігур солдатів, які пересуваються на фоні темної вибухової хмари. Дуло їх рушниць спрямовує глядача на двох солдатів на дальньому плані, які й складають композиційний центр зображення, після чого глядач знову повертається до першої групи. Такий рух ніби підкреслює певну циклічність події. Обраний ракурс дає глядачу розуміння перебігу розвитку події, можливість ідентифікувати себе з героями зображення. У поєднанні з графічними редакторами невігядлива, чорно-біла фотографія, що зафіксувала момент атаки і вибух, простих вояків, які біжать на ворога з автоматами на перевагу, збільшила межі сприйняття. «Неінсценована дійсність» анімована паралакс ефектом оживила фотографію, розширила смислове звучання, підкреслила мужність військових і, водночас, трагічність ситуації. Темна хмара з землі, піску, трави ось-ось «накриє» військових, а вони без зволікань просуваються в гущу подій. Анімація моменту невідомості, що чекає попереду, за вибухами, ще більше затамовує подих ніж статичне зображення.

Рисунок 1. а - Оригінальна фотографія. Контратака.
Кримський фронт, травень 1942 р.

Рисунок 1, б - Фотографія розділена на шари за
допомогою графічного редактора

Висновки. Проведене дослідження особливості використання ефекту паралаксу у сфері дизайну переконливо довело актуальність і затребуваність сучасною сферою культури інноваційних прийомів і засобів, що складають арсенал фотовідеодизайнера, перспективність розвитку застосування паралакс ефекту як у медійній сфері, так і в розробці виставкових експозицій, оскільки надає можливість митцям по новому поглянути і репрезентувати існуючі мистецькі об'єкти.

Ключові слова. паралакс, паралакс ефект, фотографія, анімація, множинність смислів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Паралакс – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Паралакс>
2. Медынский С.Е. Компонуем кинокадр / С.Е.Медынский. – Москва: Искусство, 1992. – 239 с.